

ISO 500

Sanayici, kârın yarısını 'faaliyet dışı'ndan aldı!

Önder Çelik İSTANBUL
İstanbul Sanayi Oda-
sı'nın (İSO) 'Türkiye'nin
500 Büyük Sanayi Ku-
ruluşu' araştırması, dev
firmaların üretim faali-
yeti dışı gelirlerinde ge-
çen yıl yüzde 80'nin üye-
lerinde artış yaşandığını
ortaya koydu. 2012'de
yüzde 53.4 artışla 9.6 mil-
yar TL, 2013'te yüzde
21.5 gerilemeyle 7.5 mil-
yar TL olan faaliyet dışı
gelirler, geçen yıl yüzde

80.6 artarak 13.6 milyar
TL'ye yükseldi. 2014'te
ISO 500'ün kârı ise yüzde
22.4 artışla 27 milyar TL
olarak gerçekleşti. Üretim
faaliyeti dışı gelirleri; te-
mettö gelirleri, iştirak ge-
lirleri, faiz gelirleri, net
kambiyo kârları, menkul
ve duran varlık satışları
gibi unsurlar oluşturu-
yor. İSO'ya göre bu alan-
daki artışın ana nedeni
net kambiyo kârları ve
gelirleri oldu.

Duygusal istikrar

HİDAYET Kadioğlu, iş yapma biçimi ve bakış açılarını şöyle özetledi:

- Biz "duygusal istikrar"la yola devam ediyoruz.

İyi zamanda aşırı açılmadan, kötü zamanda içimize kapanmayı sürdürüyoruz. Son 5 yıldır grubumuz yılda yüzde 25 büyüyor.

O sırada **Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "500 Büyük Sanayi Kuruluşu"** araştırmasıyla ilgili bilgi geldi:

- Daha önce 3 şirketimiz "**İkinci 500**"e girerdi. Şimdi Elvan Grubu olarak "**İlk 500**"e 289'uncu sıradan girdik.

İhracat ligine de değindi:

- **TİM**'in "İlk 1000 ihracatçı" listesinde **102'nci** sıradayız.

İstanbul Sanayi Odası'nin (ISO) her yıl açıkladığı "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" listesinde, Anadolu artık 300 firmaya ulaştı. Küresel krizin patlak verdiği 2008 yılında yarı yarıya

İstanbul ile birlikte 500 listesini paylaşan Anadolu artık listede öne çıkıyor. ISO 500'ün her 5 firmasından 3'ü Anadolu kentlerinden. Anadolu daha önceki dönemlerde özellikle

'KOBİ'lerin yoğunlukta olduğu "ikinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde etkindi.

2014 verilerine göre hazırlanan son listede ise son 7 yılda olduğu gibi İstanbul dışında

Her 5 devin 3'ü artık Anadolu'dan

kalan kentlerin firmaları devler ligine adını yazdırmaya devam ediyor.

Ancak hala Türkiye'nin 34 kenti listede bir firma ile bile temsil edilemiyor. İlk 500 listesinde tek firmayla temsil edilen Anadolu kentlerinin sayısı ise 16.

Geçtiğimiz yıl açıklanan İlk 500'de yine tek firma ile temsil edilen Bilecek, Mardin ve Malatya kentlerindeki firmaların performansının düşmesi üzerine, listeye veda etmesiyle devler liginden isimlerini sildiren kentler oldular.

Geçtiğimiz dönemde listede tek firmalarıyla temsil edilen Bilecek, Mardin ve Malatya 2014 değerlendirmelerine göre bu firmalar sıralamaya giremeyince ISO İlk 500'den şehir olarak isimlerini

sildirdiler. Listede 2009'dan beri yer alamayan Amasya ise Kozlu Gıda'nın listeye girmesiyle ISO 500'e 'merhaba' dedi. Burdur'un Bucak ilçesinde faaliyetini sürdüren AS Çimento Sanayi ve Ticaret AŞ ise tek firma ile temsil edilen kentler arasında yükselişe geçmesiyle öne çıktı. AS Çimento, 511 milyon 401 bin 375 TL üretimden net satış gerçekleştirerek, geçen yılın listesine göre 9 basamak birden atladı ve 202'nci sıradan 191'inci sıraya yükseldi.

Kentler bazında liste değerlendirildiğinde ise geçtiğimiz dönem devler liginin tartışmasız parlayan yıldızı Gaziantep'in 2014 verilerine göre kan kaybettiği görülüyor. Bir önceki listede 24 firması ile yer alan Gaziantep, bu yıl devler arasında 20 firması yolladı. AA

Türkiye'nin en büyüğü yine Tüpraş

Sanayi devleri arasında ipi S yine Tüpraş göğüsledi. **ISO 500** Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasında 2014 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 37,5 milyar lira ile TÜPRAŞ oldu.

İstanbul Sanayi Odası'nın 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2014 araştırmasının sonuçları açıklandı. Buna göre, önceki yılın birincisi Tüpraş 37,5 milyar lira üretimden satışlar ile yine birinci, önceki yılın ikincisi Ford Otosan da 10,5 milyar lira üretimden satışlar ile yine ikinci olurken, önceki yılın dördüncüsü Oyak Renault 8,8 milyar lira üretimden satışlar ile üçüncülüğe yükseldi.

Sıralamada dördüncü sırayı, önceki yılın beşincisi Arçelik 8,5 milyar liralık üretimden satışlar ile alırken, önceki yılın üçüncüsü Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) 6,7 milyar lira ile beşinciliğe geriledi ve ilk 10'a giren tek kumu kuruluşu oldu.

Faaliyet kârı 30 milyara düştü

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2014 yılında şirketlerin toplam satışlarının geçen yıla göre yüzde 3,9'luk

bir artışla 473 milyar liraya çıktığını paylaşarak "Bu artışın 8,2'lik 2014 yılı enflasyonunun altına kalması düşündürücüdür" dedi.

Faaliyet kârlarına bakıldığında 500 büyük şirketin geçen yıla göre performansının biraz düştüğünü belirten Bahçivan, "2013 yılında faaliyet kârını yüzde 8'e çıkaran 500 büyük sanayi şirketlerimizin, 2014 yılındaki faaliyet kâr oranı yüzde 6,4'e gerilemiştir. Yani 2013 yılında 36 milyar lira faaliyet kârı elde eden şirketlerimizin bu kârı 2014 yılında 30 milyar liraya düşmüştür" dedi.

Gelirlerin yarısından fazlası finansman gideri yazıldı

Geçen yıl, sanayi şirketlerinin neredeyse esas faaliyetlerinden elde ettikleri kârlarının yarısı ile finansman

giderlerini karşıladıklarını hatırlatan **ISO Başkanı**, "Bu yıl ki tabloda da görebileceğiniz gibi ne yazık ki bu yıl da aynı durum ile karşı karşıyayız. Sanayinin asil temel faaliyet alanı olan esas faaliyet kârlarına baktığımızda 500 büyük şirketin performansının ciddi oranda gerilediği görülüyor" ifadelerine yer verdi. 2013 yılında faaliyet kârları 36,5 milyar lirayı bulan 500 Büyük Sanayi Kuruluşu,

bunun yarısından çoğunu, 19 milyar lirasını finansman gideri olarak kaybetmişti. Bu yılda da 500 büyük şirketleri, 30 milyar lira olan esas faaliyet gelirlerinin yine yarısından fazlasını, 16 milyar lirasını finansman gideri olarak kaybetti.

Zarar eden şirket sayısı 129'dan 83'e indi

ISO 500 listesinin en olumlu

verilerden biri zarar eden şirket sayısındaki düşüş oldu. 2014 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda zarar eden şirketlerin sayısının ciddi bir azalışla 129'dan 83'e indi.

Aynı eğilimi EBITDA verilerinin de ortaya koyduğuna işaret eden Bahçivan, "Bu verilere göre 2013 yılında 32 şirket zarar etmişken, 2014 yılında bu sayı 19'a gerilemiştir" dedi. **AA**

Güngör URAS

**500 büyüğün
yarısı borçlu**

Istanbul Sanayi Odası'nın her yıl yayımladığı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'na ait bilgiler önemlidir. Çünkü bu kuruluşlar Türkiye'de toplam üretimde ve toplam ihracatta büyük payı olan kuruluşlardır. Dün açıklanan, 2014 yılına ait bilgiler, Türkiye'nin en büyük kuruluşlarının 2014 yılında üretimlerini ve ihracatlarını artıramadığını ortaya koyuyor. 2014 yılında enflasyon yüzde 8.2 oranında iken, 500 Büyüğün cari fiyatlarla net satış rakamlarındaki artış yüzde 3.9 oranında oldu. Demek ki 500 Büyük, 2014 yılında sabit fiyatla büyümemiş, küçülmüş. Net satışlar yıl ortası cari kurla değerlendirildiğinde, 2013 yılında 236 milyar dolar olan net satışların 2014 yılında 217 milyar dolara gerilediği görülüyor.

Ölçek ekonomisi önemli

Ölçek ekonomisinin önemi 500 Büyüğün toplam satışlarına yansıyor. 500 Büyüğün toplam satışlarının yarısını ilk 50 büyük firma gerçekleştirirken, kalan yarayı 450 firma gerçekleştiriyor.

2014 yılında Türkiye'nin toplam ihracatı yüzde 3.8 oranında artarken, 500 Büyüğün ihracatında yüzde 3.1 oranında gerileme oldu. 500 Büyüğün ihracatındaki gerileme önemlidir. Çünkü, 500 Büyük toplam ihracatın yüzde 40'ını gerçekleştiriyor. 500 Büyüğün 126'sı yabancı sermayeli kuruluş. Yabancı sermayeli firmalar üretimden satışların yüzde 29.6'sını gerçekleştiriyor. Ama 500 Büyüğün brüt katma değer ve ihracat toplamlarındaki payları yüzde 40'ın üzerinde. 2013 yılı satışları, yıl ortalaması dolar fiyatıyla 2013 yılında 56.8 milyar dolardı, 2014 yılında 57.4 milyar dolar oldu.

Olumsuz bir gelişme 500 Büyüğün yatırım yapmamasıdır. 500 Büyüğün duran varlıkları büyümüyor. Küçülüyor. Toplam varlıkların sadece yüzde 45.9'u duran varlık. Yüzde 54.1'i dönen varlık. 500 Büyük'te yüksek borçlanma devam ediyor. 500 Büyük yüzde 43 özkaynak, yüzde 57 borçla çalışıyor. Borç/Özkaynak oranı yüzde 132.4'ten aşağıya inemiyor. Özkaynaktan çok borçla işleri çeviren 500 Büyük bu nedenle faiz oranlarındaki ve döviz kurlarındaki değişimden büyük ölçüde etkileniyor. 500 Büyüğün 2013 yılında 129'u zarar ederken, zarar eden firma sayısı 2014 yılında 83'e geriledi. 2014 yılı dönem kâr ve zarar toplamı 2013 yılına göre yüzde 22.4 artış göstererek 27 milyar TL oldu. Ancak bu rakamın yarısı, yüzde 50.3'ü, üretim dışı gelirlerden oluşuyor. 2014 yılında üretim dışı gelirlerde büyük artış meydana geldi.

Verimlilik sorunu...

500 Büyük'te 2014 yılında çalışan sayısında yüzde 5.3 oranında bir artış görülüyor. Net satış hasılatı gerilerken, çalışan sayısındaki artış, genelde verimlilikte gerilemenin işaretidir.

500 Büyüğün üretiminin yapısı, ekonomimizin temel sorununu sergiliyor. 500 Büyük, Türkiye'nin en büyükleri. Böyle olduğu halde net satışlarında yüksek teknolojlili ürünün payı yüzde 3.2 oranında. Toplam satışların yüzde 14.4'ü orta yüksek, yüzde 37.4'ü orta düşük, yüzde 40'ı düşük teknolojiye dayalı üretim yapıyor.

2014 yılı geride kaldı. Ama görülüyor ki ekonomi ve de ekonominin lokomotifi olan 500 Büyük 2015 yılına yavaşlayan bir üretim yapısında girmiş. 2015 yılında bu yavaşlayan yapının sürmesi tehlikesini dikkate almakta yarar var.**MİLLİYET 17.06.2015**

**EMRE
DELIVELI**

emre.deliveli@gmail.com

Lessons on the Turkish economy from its largest firms

The Istanbul Chamber of Industry (İSO) released the latest (2014) of its annual rankings of Turkey's top 500 industrial firms on June 16.

The accompanying report and the rankings of second-tier 500 companies, which is usually published about a month after the first-tier rankings, have balance sheet information on these large firms as well. As far as I know, the rankings have been published regularly for the top 500 since 1993, and for the second group since 1997, making it the best firm-level panel dataset in Turkey.

There are myriad statistical studies that economists can undertake with these data. In fact, I wrote an analytical piece for the Hürriyet Daily News with my former student Ahmet Aşarkaya back in 2009. I am surprised academics do not make more use of them. One can learn a lot about the Turkish economy from just a cursory look at the data or going through İSO's report:

As İSO President Erdal Bahçıvan underlined during his press conference to present the report and rankings, exchange and interest rates took their toll on Turkish companies in 2014. The top 500 firms' operating margins fell by 16.4 percent from the previous year even though their net sales rose by 3.9 percent.

However, I am more worried about the general outlook of Turkish industry than one bad year. Even though manufacturing's share of GDP has been hovering at around 15-16 percent since 2009, this is far lower than the 23.6 percent it was in 1998. Turkey simply cannot break free of its external financing and consumption-led

growth model with such a small manufacturing sector.

To add insult to injury, the top 500 companies manufacture almost no high-tech products. While the rise in the share of high (from 2.6 to 3.2 percent) and medium-high (from 17.8 to 19.4) tech value-added products in is promising, Turkey cannot change its growth model without producing and exporting more sophisticated products.

Moving on, the government has said it would like to turn Istanbul into a financial center, even though I have my doubts that this is anything more than a rent-seeking construction project in the first place. But even if policymakers' intentions are noble, they won't succeed unless they manage to increase the depth of the stock market: Only 80 of the top 500 firms are currently listed on Borsa Istanbul.

Last but definitely not least, the emphasis in the media on the rise of the "Anatolian tigers" - which now make up exactly 60 percent of the top 500 companies - misses the big picture: Some 34 of Turkey's 81 provinces are not present in the rankings with even a single firm. Unsurprisingly, most of the excluded provinces are in eastern and southeastern Turkey, but the right half of Central Anatolia is almost completely out of the picture too.

Last year's dismal performance would only be a footnote in my take of İSO's 2014 rankings and report. Unless Turkey can solve the longer-term and structural problems of its manufacturing sector, its economic prospects will continue to be mediocre at best - not just this year but every year.